

AVROPA İNSAN HÜQUQLARI MƏHKƏMƏSİ

BİRİNCİ SEKSIYA

YOHANNESSON VƏ DİGƏRLƏRİ İSLANDIYAYA QARŞI İŞİ

(Ərizə № 22007/11)

QƏRAR

STRASBURQ

18 May 2017

*Bu qərar Konvensiyanın 2-ci paragrafının 44-cü maddəsinə əsasən qətidir.
Redaksiya düzəlişləri aparıla bilər.*

Yohannesson və digərləri İslandiyaya qarşı işi üzrə
Avropa insan hüquqları məhkəməsi (Birinci seksiya),
Sədr Linos-Alexandre Sicilianos,
Hakimlər Kristina Pardalos,
Ales Pejchal,
Armen Arutyunyan,
Tim Eicke,
Jovan İlievski,
Xüsusi dəvət olunmuş hakim Oddny Mjoll Arnardottir
və Seksiya Katibinin Müavini Renata Degenerdən
ibarət tərkibdə Palata ilə
25 aprel 2017-ci il tarixində qapalı iclas keçirərək,
həmin tarixdə aşağıdakı qərarı qəbul etdi:

PROSEDUR

1. İş İnsan hüquqları və əsas azadlıqları haqqında Konvensiyanın (“Konvensiya”) 34-cü maddəsinə müvafiq olaraq iki İslandiya vətəndaşı cənab Con Asgeyr Coxannesson və cənab Triqvi Consson, eləcə də, hüquqi ünvanı İslandiyada yerləşən Fjárfestingafélagið Gaumur məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti (“ərizəçilər”) tərəfindən Məhkəməyə 21 mart 2011-ci il tarixində verilmiş İslandiya Respublikasına qarşı şikayət (№22007/11) əsasında başlanmışdır.
2. Ərizəçilər Reykyavikdə fəaliyyət göstərən vəkillər, cənab Gestur Consson, cənab Cakob R. Moller və xanım Kristin Edvald tərəfindən təmsil edilmişlər. İslandiya hökuməti (“Hökumət”) müvəkkilləri, Daxili işlər nazirliyinin daimi katibi xanım Ragnhildur Hjaltadottir tərəfindən təmsil olunmuşdur.
3. Ərizəçilər iddia etmişlər ki, onları Konvensiyaya 7 saylı Protokolun 4-cü maddəsinə

pozmaqla maliyyə sanksiyasının tətbiq edilməsi və ardınca ağır vergi cinayətlərinin törədilməsinə görə cinayət icraatı qaydasında mühakimə edilməklə eyni bir cinayətə görə iki dəfə cəzalandırılmışlar, belə ki hər iki araşdırma eyni faktlara əsaslanmışdır.

4. 3 iyun 2013-cü il tarixində ərizə Hökumətin diqqətinə çatdırılmışdır. Hökumət, eləcə də birinci və ikinci ərizəçi (birlikdə) işin məqbulluğu və mahiyyəti üzrə yazılı qeydlər təqdim etmişlər. Üçüncü ərizəçi yazılı qeydlər təqdim etməmişdir.

5. İslandiya ilə bağlı seçilmiş hakim cənab Robert Spano işdən imtina etmişdir (Məhkəmə Reqlamentinin 28-ci qaydası). Müvafiq olaraq, xanım Oddni Mjoll Arnardottir əlavə hakim kimi təyin edilmişdir (Konvensiyanın 26-cı maddəsinin 4-cü bəndi və 29-cu qaydanın 1-ci bəndi).

6. 8 sentyabr 2015-ci il tarixli sifarişli poçtla göndərilmiş məktubla üçüncü ərizəçiyə 22 sentyabr 2015-ci il tarixinədək Məhkəməyə vəsatət vermək niyyətində olub olmadığı haqqında məlumat vermək təklif olunmuşdur. Ərizəçinin diqqətinə 37-ci maddənin 1-ci bəndinin şikayətçinin daha öz ərizəsinə baxılmasına nail olmaq üçün səy göstərmədiyi halda Məhkəmənin şikayəti işlərin siyahısından çıxarmaq barədə qərar qəbul etmək hüququnu nəzərdə tutan (a) yarım bəndinə yönəldilmişdir. Ərizəçi bu məktubu 16 sentyabr 2015-ci il tarixində almışdır. Lakin məktuba cavab verilməmişdir.

7. 6 yanvar 2017-ci il tarixində birinci və ikinci ərizəçilər Məhkəməyə əlavə informasiya təqdim etmişlər. Məhkəmə Reqlamentin 38-ci qaydasının 1-ci bəndinə müvafiq olaraq informasiyanın Məhkəmə tərəfindən baxılması üçün iş materiallarına daxil edilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir. Onun surəti hökumətə göndərilməklə, rəy bildirmək təklif olunmuşdur. 1 mart 2017-ci il tarixində hökumət öz qeydlərini təqdim etmişdir.

Bundan başqa, 6 yanvar 2017-ci tarixində ərizəçilər iş üzrə şifahi dinləmə tələb etmişlər. Məhkəmə dinləməni keçirməməyi qərar etmişdir.

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

9. Birinci ərizəçi, cənab Con Asgeyr Coxannesson 1968-ci ildə anadan olmuşdur və Londonda yaşayır. İkinci ərizəçi, cənab Triqvi Consson 1955-ci ildə anadan olmuşdur və Reykyavikdə yaşayır. Ərizənin verildiyi tarixdə üçüncü ərizəçi, Fjárfestingafélagið Gaumur İslanidiyada qeydiyyatdan keçmiş məhdud məsuliyyətli şirkət olmuşdur.

A. Vergi araşdırmaları

10. 17 noyabr 2003-cü il tarixində Vergi Araşdırmaları İdarəsi (*Skattrannsóknarstjóri ríkisins*) ərizəçilərin vergi bəyannamələri və mühasibat uçotunun yoxlanmasına başlamışdır. Birinci ərizəçi ilə bağlı aparılan araşdırma 27 oktyabr 2004-cü il tarixində qəbul edilmiş aktla ilə sona çatmışdır. Məruzəyə əsasən 30 dekabr 2004-cü il tarixində qərar çıxarmış Milli Gəlirlər İdarəsi (*Ríkisskattstjóri*) müəyyən etmişdir ki, birinci ərizəçi 1998-ci ilin avqustunda əldə etdiyi külli miqdarda gəlirlər barədə məlumat verməmişdir. Buna görə də o, 1999-cu ilin vergi bəyannaməsində kapitaldan gəlir kimi elan olunmuş məbləği nəzərdən keçirmiş və müvafiq olaraq, vergilərini yenidən hesablayaraq, 25%

maliyyə sanksiyası tətbiq etmişdir.

30 dekabr 2005-ci il tarixli qərarla o həmçinin qeyd etmişdir ki, digərləri ilə yanaşı, o 1999-cu ildən 2002-ci ilədək aldığı külli miqdarda ödənişlər, 2000-2002-ci illər ərzində əlavə avtomobil gəlirləri, əlavə ödənişlər (həyat sığortası ödənişi) və Baugur Group şirkətinin səhmlərinin satışından əldə olunmuş mənfəəti bəyan etməmişdir. O, 1999-2002-ci illər ərzində vergiləri yenidən hesablamamış və 25% maliyyə sanksiyası tətbiq etmişdir.

11. İkinci ərizəçi ilə bağlı yoxlama 24 noyabr 2005-ci il tarixli aktla sona çatmışdır. Bu akta əsasən, 29 dekabr 2005-ci il tarixində qərar qəbul etmiş Milli Gəlirlər İdarəsi, xüsusi olaraq, müəyyən etmişdir ki, o 1999-cu ildən 2002-ci ilədək əldə edilmiş külli miqdarda ödənişləri bəyan etməmişdir. Həmçinin müəyyən edilmişdir ki, Baugur Group şirkəti 1999-2002-ci illərdə öz həyat sığortasını ödəmiş və bu məbləğləri vergi tutulan vəsait kimi bəyan etməmişdir. O qeyd olunmuş illərə görə vergiləri yenidən hesablamış və 25% maliyyə sanksiyası tətbiq etmişdir.

12. Üçüncü ərizəçi ilə bağlı yoxlama 29 iyul 2004-cü il tarixli aktla sona çatmışdır. Bu hesabat əsasən, 30 dekabr 2004-cü il tarixində qərar qəbul etmiş Milli Gəlirlər İdarəsi ərizəçinin 1998-2002-ci illər ərzində vergilərini təkrar hesablamışdır. Xüsusi olaraq, o müəyyən etmişdir ki, üçüncü ərizəçi birinci ərizəçi və digər işçilərə ödənilmiş əlavə pul məbləğlərini (maşın və mənzil) hesablamamış, bəyan etməmiş və bu əlavə ödənişlərə görə vergi hesablayıb dövlət xəzinəsinə ödəyə bilməmişdir. Bundan başqa, o hesab etmişdir ki, Baugur Group şirkətinin səhmlərinin satışından əldə olunmuş mənfəət və zərərlər düzgün bəyan edilməmiş və 2000-ci ildən 2002-ci ilədək xərclər artırılmamışdır. Müvafiq olaraq, o üçüncü ərizəçinin 1998-2002-ci illər üçün vergilərini təkrar qiymətləndirərək, 25% həcmində maliyyə sanksiyası tətbiq etmiş və ödəmə mənbəyindən vergini dövlət xəzinəsinə ödəmədiyi üçün 10% həcmində maliyyə sanksiyası tətbiq etmişdir.

13. Ərizəçilərin şikayətinə müvafiq olaraq, Milli Gəlirlər Şurası (*Yfirskattaneftnd*) 29 avqust 2007-ci il (ikinci ərizəçi ilə bağlı) və 26 sentyabr 2007-ci il tarixli (birinci və üçüncü ərizəçi ilə bağlı) qərarlarında maliyyə sanksiyalarını qüvvədə saxlamışdır.

14. Ərizəçilər vergi orqanının qərarlarını məhkəmədə mübahisələndirməmiş və beləliklə də qərarlardan məhkəməyə şikayət vermə müddəti bitdikdən sonra, yəni altı aydan sonra, müvafiq olaraq 2008-ci ilin fevral və mart aylarında qərarlar qüvvəyə minmişdir.

B. Cinayət prosesi

15. 12 noyabr 2004-cü il tarixində Vergi araşdırmaları departamentinin direktoru bu barədə milli polis komissarlığı (*Rikislogreglustjori*) və onun iqtisadi və ekoloji cinayətlərin təhqiqatı və məhkəmə təqibi şöbəsinə məlumat vermiş və ərizəçilərə dair hesabatları və araşdırma zamanı toplanmış sənədləri polisə təqdim etmişdir. 2006-cı ilin avqust ayında ərizəçilər və digər şahidlər ilk dəfə polis tərəfindən dindirilmişlər. Cavabdeh-hökumət iddia etmişdir ki, ərizəçilər həmin vaxt cinayət araşdırmasında şübhəli olduqları haqqında məlumatlandırılmışlar. 18 dekabr 2008-ci il tarixində Milli Polis Kommissarlığı ərizəçiləri ağır vergi cinayətlərinin törədilməsində ittiham etmişdir. Birinci ərizəçiyə qarşı, digər pozuntularla yanaşı, 1999-2003-cü illərə aid vergi

bəyannamələrində vergiləri düzgün bəyan etməməsi ilə bağlı ittiham irəli sürülmüşdür. Bura 1998-2002-ci illərdə əldə olunmuş külli miqdarda gəlirləri, 2000-2002-ci illərdə əlavə avtomobil gəlirləri, əlavə gəlirlər (həyat sığortası ödənişi) və Baugur Group şirkətinin səhmlərinin satışından əldə olunmuş mənfəətin bəyan edilməməsi daxil idi. İkinci ərizəçi 1999-2003-cü illərə aid vergi bəyannamələrində gəlirini düzgün bəyan etməməkdə, 1998-cı ildən 2002-ci ilədək əldə etdiyi külli miqdarda gəlirləri və Baugur Group şirkətinin həyat sığortası ödənişlərini bəyan etməməkdə ittiham olunmuşdur. Üçüncü ərizəçi və onun nümayəndəsinə KJ-yə 1999-cu ildən 2002-ci ilədək birinci ərizəçi və digər işçilərin istifadə etdikləri əmək haqqı və avtomobil gəlirləri, bu əlavə ödənişlərə görə verginin tutulması və dövlət xəzinəsinə ödənilməməsi, Baugur Group şirkətinin səhmlərinin satışından əldə olunmuş mənfəət və zərərlərin düzgün bəyan edilməməsi və xərc və zərərlərin artıq bəyan edilməsi ilə bağlı ittiham irəli sürülmüşdür.

16. Reykyavik rayon məhkəməsi (*Heradsdomur Reykjavikur*) 1 iyun 2010-cu il tarixli qərarı ilə müəyyən etmişdir ki, ərizəçilərin ittiham olunduqları cinayətlər vergi orqanlarının yuxarıda qeyd edilmiş qərarlarında qeyd olunmuş eyni faktlara əsaslanmışdır. Daha sonra müəyyən edilmişdir ki, maliyyə sanksiyasının tətbiqi Konvensiyaya 7 saylı Protokolun 4-cü maddəsinin mənasına görə “cinayət ittihamı” anlayışını ehtiva etmişdir. Əsasən bu müddəa və Məhkəmənin Sergey Zolotuxin Rusiyaya qarşı işi üzrə qərarına ([GC], № 14939/03, ECHR 2009) əsaslanan rayon məhkəməsi, onların Daxili gəlirlər idarəsinin Daxili gəlirlər şurasının 29 avqust və 26 sentyabr 2007-ci il tarixli qərarları ilə qüvvədə saxlanmış 30 dekabr 2004-cü il və 29 dekabr 2005-ci il tarixli qərarları ilə artıq ittiham olunduqları və cəzalandırıldıqlarına istinad edərək ittiham aktını bu hissədə ləğv etmişdir.

17. Milli Polis Komissarlığı həmin qərardan Ali Məhkəməyə (*Hwstirettur Islands*) şikayət vermiş və sonuncu 22 sentyabr 2010-cu il tarixli qərarı ilə rayon məhkəməsinin qətnaməsini ləğv edərək, işin mahiyyəti üzrə baxılmasına dair qərar qəbul etmişdir. O, Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası haqqında qanunun (*Log um mannrettindasattmala Evropu*, no. 62/1994) qanunvericilik orqanının Konvensiyaya müvafiq olaraq təsis edilmiş müəssisələrin qərarları ilə bağlı milli hüquq və beynəlxalq hüququn dualizm prinsipinin əsaslılığını yenidən təsdiq etdiyi 2-ci bölməsinə istinad etmişdir. O qeyd etmişdir ki, məhkəmələr Konvensiyanın şərh zamanı Avropa məhkəməsinin qərarlarını nəzərdən keçirməlidirlər, lakin dualizm prinsipi qanunvericilik orqanlarının dövlətin Konvensiya üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməsi məqsədilə milli qanunvericiliyə zəruri düzəlişlər etməsini tələb edir. Daxili qanunvericilik, hətta araşdırmanın praktik olaraq eyni faktlara əsaslandığı hallarda belə vergi hüquq pozuntularının biri vergilərin artırılması, digəri isə cinayət cəzası şəklində qərar qəbul edən iki ayrıca məhkəmə araşdırmasını mümkün edən sistemi nəzərdə tutur. Ali məhkəmə hesab etmişdir ki, Avropa məhkəməsinin bu məsələ ilə bağlı presedent hüququ aydın olmamış və müvafiq olaraq 7 saylı Protokolun 4-cü maddəsinin həcmi və məzmunu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik olmuşdur. Bununla əlaqədar olaraq, Ali məhkəmə müəyyən etmişdir ki, milli məhkəmələr hazırkı vergi yığımları və bunun ardınca cinayət məhkəmə icraatı sisteminin Konvensiyanın pozuntusu olması ilə bağlı qərar qəbul edə bilməzdilər.

18. Rayon məhkəməsi 9 dekabr 2011-ci il tarixli qərarla müəyyən etmişdir ki, birinci və

ikinci ərizəçilər kobud etinazıslıqla hərəkət etmişlər ki, bu da vergi qanunvericiliyinin müddəalarına müvafiq olaraq cinayət məsuliyyəti üçün kifayətdir və hər üç ərizəçi onlara qarşı bir neçə ittiham üzrə məhkum olunmuşlar. Lakin, rayon məhkəməsi araşdırmanın həddindən artıq uzun çəkməsi və vergi orqanlarının 25% maliyyə sanksiyası tətbiq edilməsinə əsaslanaraq, cəzanın təyin edilməsini bir il müddətinə təxirə salmaq qərarına gəlmişdir.

19. Birinci və ikinci ərizəçi, eləcə də KJ və prokuror rayon məhkəməsinin qərarından apellyasiya şikayəti vermişlər. Üçüncü ərizəçinin adından apellyasiya verilməmişdir.

20. 7 fevral 2013-cü il tarixində Ali məhkəmə birinci və ikinci ərizəçi ilə bağlı ittiham hökmlərini əsas hissədə qüvvədə saxlamışdır. Bundan başqa, Ali məhkəmə, rayon məhkəməsi tərəfindən bəraət verilməsinə baxmayaraq, birinci ərizəçini iki əlavə ittiham üzrə məhkum etmişdir. O əvvəl təyin edilmiş şərti müddətləri (Ali məhkəmənin 5 iyun 2008-ci il tarixli qərarı ilə iki il müddətinə təxirə salınmış, birinci ərizəçi ilə bağlı üç ay müddətinə azadlıqdan məhrumetmə və ikinci ərizəçi ilə bağlı on iki ay müddətinə azadlıqdan məhrumetmə cəzası) ləğv etmiş və onları hazırkı hökmə daxil etmişdir. Birinci ərizəçi iki il müddətinə təxirə salınmış on iki ay azadlıqdan məhrumetmə və 62 000 000 island kronu (ISK, bu da 2013-cü ilin fevralında mövcud olmuş mübadilə məzənnəsi ilə təxminən 360 000 avroya ekvivalentdir) məbləğində cərimə cəzasına məhkum olunmuşdur. İkinci ərizəçi iki il müddətinə təxirə salınmış on səkkiz ay azadlıqdan məhrumetmə və 32 000 000 ISK (təxminən 186 000 avro) məbləğində cərimə cəzasına məhkum olunmuşdur. Ərizəçilərin azadlıqdan məhrumetmə cəzasını təyin edərkən Ali Məhkəmə araşdırmanın həddindən artıq uzun sürməsinə nəzərə alaraq, gecikmənin ərizəçilərin günahı üzündən baş vermədiyini və hökmlərin buna görə təxirə salındığını qeyd etmişdir. Ərizəçilərin ödəməli olduğu cəriməni təyin edərkən məhkəmə əlavə vergi ödənişləri (bununla bağlı hesablamaları təsvir etmədən) və araşdırmanın həddindən artıq uzanmasını nəzərə almışdır.

II. TƏTBİQ EDİLMƏLİ OLAN YERLİ HÜQUQ

21. Gəlir vergisi haqqında qanunun (*Log um tekjuskatt*, no. 90/2003) fəslində deyilir:

“Vergi bəyannaməsi təqdim etməli olan müəssisənin bunu müəyyən edilmiş müddət ərzində etməyi halda, Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru onun vergi bazasının 15%-dək ödəniş tutmaq hüququna malikdir. Buna baxmayaraq, Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru tutulmuş vergilər hesabına vergitutma dərəcəsini nəzərə almalıdır. Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru bu məsələ ilə bağlı əlavə qaydalar müəyyən edir. Vergitutma üçün əsas olan verginin qeydiyyat müddəti bitdikdən sonra, lakin yerli vergi mütəxəssisin vergi qiymətləndirməsini sona çatdırmazdan öncə verildiyi halda, vergi bazasına vergi bəyannaməsinin müəyyən edilmiş müddətə təxirə salındığı hər günə görə yalnız 0,5 əlavə edilə bilər və bu zaman ümumi məbləğ 10%-i aşmamalıdır. Vergi bəyannaməsinin, 96-cı maddədə göstərildiyi kimi səhv olduğu, yaxud müəyyən maddələrin düzgün bəyan edilməyi halda, Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru hesablanmış və ya yanlış bəyan edilmiş vergi bazalarına 25% ödəniş əlavə edə bilər. Vergi subyektinin verginin tutulmasına qədər səhvlərini düzəltdiyi və ya vergi bəyannaməsində müəyyən maddələri korreksiya etdiyi halda, daxili gəlirlər idarəsinin

direktoru tərəfindən tutulan ödəniş 15%-dən artıq ola bilməz.

Bu maddəyə müvafiq olaraq, vergitutma obyektinin vergi bəyannaməsində olan azaldılmalarda təqsirkar olmadığını və ya vergi bəyannaməsinin vaxtında verilməsinə mane olmuş fors-major halı haqqında məlumat verməyin qeyri-mümkün olmadığını sübut edə bildiyi, vergi bəyannaməsində səhvləri aradan qaldırdığı və onun müəyyən maddələrinə düzəlişlər etdiyi halda, əlavə tutulmalar ləğv edilməlidir.

Daxili gəlirlər idarəsi və Daxili gəlirlər departamentinə şikayətlər Qanunun 99-cu maddəsinin müddəaları və Daxili gəlirlər departamenti haqqında 30/1992 sayılı qanunun müddəaları ilə tənzimlənir”.

22. Gəlir vergisi haqqında qanunun 109-cu maddəsində deyilir:

“Vergi tutulan şəxsin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan öz gəlir vergisi ilə bağlı əhəmiyyət kəsb edən hər hansı bir hallar haqqında yalan və ya yanlış fikir yaradan bəyanatlar verdiyi halda, həmin şəxs gizlədilmiş vergi bazası məbləğinin on misli məbləğində, lakin istənilən halda, vergi məbləğinin ikiqat həcmi aşmayan məbləğdə cərimə ödəyir. 108-ci maddəyə müvafiq olaraq ödəniş vergisi cərimədən çıxılır. Cinayət məəcəlləsinin 262-ci maddəsinin 1-ci bəndi bu müddəaya zidd iri cinayətlərə tətbiq edilir.

Vergi tutulan şəxsin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan vergi bəyannaməsi təqdim etmək öhdəliyini yerinə yetirmədiyi halda, vergilərin bu Qanunun 96-cı maddəsinin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq təkrar qiymətləndirilməsi nəticəsində vergi məbləğinin həddindən artıq kiçik olduğu təqdirdə, istənilən halda çatışmayan vergi bazasının ikiqat vergi məbləğindən aşağı olmayan cərimə tətbiq edilir və bu halda əlavə ödənişdən tutulan vergi 108-ci maddəyə müvafiq olaraq cərimə məbləğindən çıxılır. Cinayət məəcəlləsinin 262-ci maddəsinin 1-ci bəndi bu müddəaya zidd iri cinayətlərə tətbiq edilir.

Vergi tutulan şəxsin vergi bəyannaməsinə dair istənilən aspektlərlə bağlı yalan və yanlış fikir yaradan informasiya verdiyi halda, həmin şəxs bu informasiyanın onun vergi öhdəliyi və ya vergi ödənişlərinə təsir etmədiyi təqdirdə belə cərimənin ödənilməsinə cəlb edilə bilər.

Müddəanın 1-ci və ya 2-ci bəndinin pozuntusunun vəfat etmiş şəxsin əmlakının ləğv edilməsindən sonra aşkar edildiyi halda, əmlakdan gizlədilmiş vergi bazasının dördqat vergi məbləği həcmində və vergi məbləğindən bir tam onda beş dəfədən az olmayan məbləğdə cərimə tutulur. 108-ci maddəyə müvafiq olaraq ödənişdən tutulan vergi cərimədən çıxılır. 3-cü bənddə göstərilmiş hallarda, əmlakdan cərimə tutula bilər.

Vergi orqanlarına digər tərəflərin vergi bəyannamələri ilə bağlı bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya və ya sənədlər təqdim etmiş və ya vergi orqanlarına yalan və ya yanlış fikir yaradan vergi bəyannaməsinin verilməsinə yardım edən istənilən şəxsə bu maddənin 1-ci bəndində göstərilmiş cəza tətbiq edilməlidir.

Şəxsin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan 90, 92 və ya 94-cü maddələrin müddəalarına müvafiq olaraq öz öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi halda, o cərimə ödəyir və ya iki ilədək müddətə həbs cəzasına məhkum edilir.

Bu Qanunun pozulması və pozulmasında iştirak Cinayət məəcəlləsinin III fəslinin

müddəalarına əsasən cəzalandırılır və bu maddənin digər müddəalarında göstərilmiş maksimal məbləğədək cərimə təyin edilir.

Hüquqi şəxs bu Qanunun pozulmasına görə həmin pozuntunun hüquqi şəxsin vəzifəli şəxsi və ya əməkdaşının cinayət əməli ilə bağlı olmasından asılı olmayaraq cərimə edə bilər. Hüquqi şəxsin vəzifəli şəxsi və ya əməkdaşının bu Qanunun pozuntusunda təqsirkar olduğu halda, pozuntunun hüquqi şəxsin xeyrinə törədilməsi və onun bu pozuntu nəticəsində fayda əldə etməsi şərti ilə cərimə edilə və təyin edilmiş cəzaya əlavə olaraq fəaliyyət lisenziyasından məhrum edilə bilər”.

23. Gəlir vergisi haqqında qanunun 110-cu maddəsində deyilir:

“Dövlət Daxili Gəlirlər Departamenti işin 4-cü bəndə müvafiq olaraq istintaq və məhkəmə araşdırmasına göndərilmədiyi halda, cərimələri 109-cu maddəyə müvafiq olaraq tənzimləyir. Dövlət Daxili Gəlirlər Departamenti haqqında 30/1992 sayılı qanun Departament tərəfindən işlərin araşdırılmasına tətbiq edilir.

İslandiyada Vergi araşdırmaları idarəsi cərimə qaydasını müəyyən edən zaman Departamentin qarşısında dövlətin adından çıxış edir. Departamentin qərarları qətidir.

1-ci bəndin müddəalarına baxmayaraq, Vergi araşdırmaları idarəsi və ya onun qanuni nümayəndəsi tərəfə cinayətin şəxsi sübut edilmiş hesab olduğu halda, Xəzinəyə cərimə ödəyərək, iş üzrə cinayət araşdırmasına xitam verilməsini təklif etmək hüququna malikdir və bu halda iş polis tərəfindən araşdırılmaya və ya Dövlət daxili gəlirlər departamentinin cərimə icraatına göndərilir. Cərimə məbləğinə dair qərar qəbul edilən zaman hüquq pozuntusunun xarakteri və miqyası nəzərə alınmalıdır. Cərimə 100 min krandan 6 milyon kronadək təşkil edə bilər. İş üzrə subyekt işə bu şəkildə xitam verməyə razılaşmazdan öncə təklif olunan cərimə məbləği haqqında məlumatlandırılmalıdır. Bu müddəaya müvafiq olaraq cərimənin məbləğinə dair qərar Vergi araşdırmaları idarəsinin araşdırmanı bitirdiyi tarixdən altı ay ərzində qəbul edilməlidir.

Vergi araşdırmaları idarəsinin qərarında alternativ cəza nəzərdə tutulmur. Vergi araşdırmaları idarəsi tərəfindən təyin edilən cərimənin tutulması zamanı bu Qanuna müvafiq olaraq vergilərlə bağlı nəzərdə tutulan qaydalar, o cümlədən, həbsin həyata keçirilməsi hüququ tətbiq edilir. Bu müddəaya müvafiq olaraq, dövlət ittihamçısına bütün bağlanmış işlərlə bağlı məlumat göndərilməlidir. Dövlət ittihamçısının 2-ci bəndə müvafiq olaraq təqsirsiz şəxsin cəriməyə cəlb edildiyini və ya işin başqa üsullarla bağlanmasının az inandırıcı olduğunu hesab etdiyi halda, o Vergi araşdırmaları idarəsinin qərarının ləğv edilməsi üçün işi hakimə yönləndirə bilər.

Vergi araşdırmaları idarəsi 1-ci bəndə müvafiq olaraq öz təşəbbüsü ilə və ya Daxili gəlirlər idarəsi tərəfindən baxılan işə etiraz etdiyi halda, ittiham olunan şəxsin xahişi ilə işi polisin araşdırmasına yönəldə bilər.

Vergi iddiaları Qanuna qarşı cinayətlər üzündən cinayət icraatında dəyişdirilmədən saxlanıla və baxıla bilər.

Bu Qanuna qarşı cinayətlərə görə cərimələr Xəzinədarlığa daxil olur.

Dövlət daxili gəlirlər departamentinin cəriməyə dair qərarlarında alternativ cəza nəzərdə tutulmur. Dövlət daxili gəlirlər departamenti tərəfindən təyin edilmiş cərimənin tutulması ilə bağlı bu Qanuna müvafiq olaraq vergilərə tətbiq edilən qaydalar, o cümlədən, həbs cəzası hüququ tətbiq edilir.

109-cu maddəyə müvafiq olaraq ödənişlər Vergi araşdırmaları idarəsi tərəfindən aparılmış araşdırmanın başlandığı andan işə baxılma və ya cəzanın təyin edilməsində lüzumsuz yubanmaların olmaması şərti ilə altı il müddətə malikdirlər”.

24. Mənbədə dövlət rüsumlarının tutulması haqqında qanunun (*Log um stadgreidslu opinberra gjalda*, no. 45/1987) 28-ci fəslində aşağıdakılar nəzərdə tutulmuşdur:

“20-ci maddəyə müvafiq olaraq əmək haqqı ödəyən şəxs tərəfindən ödənişlərin müəyyən edilmiş vaxtda köçürülmədiyi halda, köçürülən vəsait məbləğindən başqa və ya köçürülməli olan vəsaitə əlavə ödəniş tutulur. Əmək haqqı ödəyən şəxsin son tarixə hesablanmış məbləğə ekvivalent ödənişi icra etməsi istisna olmaqla, köçürmə formasının təqdim edilmədiyi və ya adekvat olmadığı və ödənilməli olan rüsumların məbləğinin 21-ci maddədə göstəriləndiyi kimi qiymətləndirildiyi halda da eyni qayda tətbiq edilir”.

Birinci abzasda göstərilmiş istifadə olunmamış vəsaitə görə əlavə ödəniş aşağıdakı kimi olmalıdır:

1. son ödəniş tarixindən sonrakı hər günə görə ödənilməmiş vəsait məbləğinin bir faizi (1%), maksimum on faizədək (10%);
2. ödənişin son ödəniş tarixindən sonrakı ayın birinci günündə icra edilmədiyi halda, istifadə edilməmiş vəsait məbləğinə müəyyən edilmiş tarixdən hesablanan əlavə ödəniş. Bu əlavə ödəniş İslandiya Mərkəzi bankı tərəfindən müəyyən edilmiş faizə ekvivalentdir və faizlər və qiymətlərin indeksasiyası haqqında 38/2001 sayılı Qanuna əsasən dərc olunur.

Hesablanmış rüsum məbləğinə əlavə ödənişin hesablanması üçün son ödəniş tarixi hesablanmanın aparıldığı ayın son ödəniş tarixi hesab edilir. Eyni şərt daha erkən dövrlər üzrə tutulmalı olan bütün icra edilməmiş ödənişlərə hesablanan əlavə ödənişə də şamil edilir.

Əmək haqqını ödəyən şəxsin regional vergi direktorunun 21-ci maddədə göstərilmiş bildirişi göndərdiyi tarixdən 15 gün ərzində müvafiq köçürmə formasını göndərdiyi halda, o, ikinci abzasda nəzərdə tutulduğu kimi, köçürmə formasına uyğun olaraq pul köçürmələri məbləğini üstəgəl əlavə məbləği ödəyir.

Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru xüsusi halların tələb etdiyi təqdirdə, bu müddət bitdikdən sonra əvvəlki qiymətləndirməni dəyişə bilər.

Pul vəsaitini ödəməli olan əmək haqqı ödəyən şəxs və ya hesablanan dəyərin onun ödəməli olduğu pul vəsaitinin məbləğindən az olması üçün heç bir hesablamanın aparılmadığı halda, əmək haqqı ödəyən şəxs, ikinci abzasda nəzərdə tutulduğu kimi, köçürülməli olan pul vəsaiti üstəgəl əlavə ödəniş məbləğini ödəməlidir.

İkinci abzasda göstərilmiş əlavə ödəniş əmək haqqını ödəyən şəxs tərəfindən özünə bəraət qazandırmaq üçün əsaslı dəlillər təqdim edildiyi halda ləğv edilə bilər; regional vergi direktoru hər bir ayrıca halda bununla bağlı tutarlı səbəb kimi nəyin nəzərdən keçirilməli olmasına dair qərar qəbul edir.

Əmək haqqı ödəyən şəxs tərəfindən ödənilən pul köçürmələrinin məbləği köçürmə formasının 51/1968 sayılı Qanuna [hazırkı 145/1994 sayılı Qanuna] və ya maliyyə naziri tərəfindən 27-ci maddədəki sanksiyaya əsasən müəyyən edilmiş xüsusi əmək haqqı uçotu qaydalarının müddəalarına müvafiq olaraq müəyyən edilmiş hesablara cavab

vermədiyinə aşkarlandığı halda qiymətləndirilə bilər. Bundan başqa, əmək haqqı ödəyən şəxs tərəfindən ödənilməli olan pul köçürmələri məbləği ödəniş cədvəlindəki qeydlər və ya köçürmə formasının əsaslandığı digər amillərin 27-ci maddədə qeyd edilmiş qaydaların müddəalarında nəzərdə tutulmuş məlumatlara uyğun olmadığı və yaxud köçürmə formasına müvafiq olaraq pul köçürməsi məbləğinə aid hesab və məlumatların kifayət qədər etibarlı hesab edilməmədiyi halda qiymətləndirilə bilər. Bununla yanaşı, əmək haqqı ödəyən şəxs tərəfindən ödənilən pul köçürmələrinin məbləği onun vergi orqanlarının 25-ci maddədə təsbit edilmiş pul köçürmələri formalarının yoxlanılması üçün tələb edə biləcəyi hesablar və ya istənilən sənədləri təqdim edə bilmədiyi halda qiymətləndirilə bilər. İkinci abzasın müddəaları bu bəndə müvafiq olaraq qiymətləndirmələrə də şamil olunur.

Pul köçürmələrinin hesablandığı və ya əmək haqqının elan edilmədiyi halda, əmək haqqı ödəyən şəxs təkrar qiymətləndirmənin aparıldığı ilin əvvəlindən başlayaraq əvvəlki altı ilə görə istənilən istifadə edilməmiş vəsaiti ödəməlidir. Daxili gəlirlər idarəsinin direktoru və ya polis tərəfindən ödəyicinin pul köçürməsi ilə bağlı araşdırmanın aparıldığı halda, vəsaitin təkrar yoxlanmasına icazə araşdırmanın başladığı ilin əvvəlindən hesablanmaqla əvvəlki altı ilə şamil olunur”.

25. Mənbədə dövlət rüsumlarının tutulması haqqında qanunun 30-cu fəslində deyilir:

“Vergi ödəməli olan şəxsin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan köçürməsinin tutulması üçün əhəmiyyət kəsb edən yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya verdiyi halda, həmin şəxs ödənilməmiş vergi məbləğinin on misli qədər və ikiqat məbləğ ekvivalentindən az olmayan cərimə ödəyir. Cinayət məəcəlləsinin 262-ci maddəsinin 1-ci bəndi bu müddəaya qarşı iri cinayətlərə tətbiq edilir.

Bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan köçürməsinin tutulması üçün əhəmiyyət kəsb edən yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya verən, əmək haqqı ödəmək üçün lazım olan vəsaiti saxlaya bilməyən, qanunla müəyyən edilmiş müddətdə köçürmə forması təqdim etməmiş və ya müzdlü işçilərə saxladığı və ya saxlamalı olduğu ödənişləri köçürməyən istənilən əmək haqqı ödəyicisi, bu pozuntunun Cinayət məəcəlləsinin 247-ci maddəsinə müvafiq olaraq daha ciddi cəza tələb etmədiyi halda, saxlamadığı və ya köçürmədiyi vergi məbləğinin on mislinədək və ikiqat vergi məbləği ekvivalentindən az olmayan ölçüdə cərimə ödəyir. Bu bənddə nəzərdə tutulmuş minimal cərimə tutulma məbləğinin mühüm hissəsinin köçürüldüyü və ya əhəmiyyətli yüngülləşdirici halların mövcud olması şərti ilə, pozuntunun köçürmənin tutulması formasında lazımi şəkildə bəyan edilmiş tutulmanı göstərməməsi ilə məhdudlaşdığı halda tətbiq edilmir. 28-ci maddənin ikinci abzasının 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş əlavə ödəniş cərimə məbləğindən çıxılır. Cinayət məəcəlləsinin 262-ci maddəsinin 1-ci bəndi bu müddəaya qarşı iri cinayətlərə tətbiq edilir.

Əmək haqqı ödəyicisinin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan müəyyən edilmiş hesablaşma hesablarına riayət etmədiyi halda, bu pozuntu, əsassız olması şərti ilə, Mühəsibat uçotu haqqında qanun və ya Cinayət məəcəlləsinin 262-ci maddəsinin ikinci abzasına müvafiq olaraq cəzalandırılmalıdır.

Şəxsin 19-cu maddədə göstərilmiş bildiriş üzrə öhdəlikləri bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan yerinə yetirmədiyi, 25-ci maddədə göstərilmiş məlumatların

açıqlanmasına dair öhdəlikləri icra etmədiyi, mənfəət vergisi kartını doldurmadiğı və ya bu Qanunda nəzərdə tutulmuş informasiya və ya yardım, pul köçürməsi formaları, hesabat və ya sənədləri təqdim etmədiyi halda, o cərimə və 2 il müddətində həbs cəzasına məhkum edilməlidir.

Rüsumları ödəməli olan şəxsin bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan köçürməsinin tutulması üçün əhəmiyyət kəsb edən hər hansı bir halla bağlı yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya verdiyi halda, o, informasiyanın onun rüsumları və ödəniş etməsinə təsir göstərmədiyi təqdirdə belə cərimə edilə bilər. Eyni cəza əmək haqqı ödəyicisinin əmək haqqından bu Qanunla nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumları məbləğini çıxmadığını bilə-bilə ona ödənilmiş əmək haqqını qəbul edən, yaxud da informasiyanın onun rüsumları və ödəniş etməsinə təsir göstərmədiyi təqdirdə belə köçürməsinin tutulması üçün əhəmiyyət kəsb edən hər hansı bir halla bağlı yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya verən müddət işçiyə də tətbiq edilir.

Birinci və ikinci abzasdakı pozuntuların əmlaka dair vərəsəlik işi zaman aşkarlandığı halda, əmlakdan icra edilməmiş rüsum məbləğindən təxminən dörd dəfə artıq və bu məbləğin bir tam onda beş misli ekvivalentindən az olmayan məbləğdə cərimə tutulur. 28-ci maddənin ikinci abzasının 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş əlavə ödəniş cərimə məbləğindən tutulur. Beşinci abzasda təsvir olunmuş vəziyyətin yarandığı halda, cərimə əmlaka yönəldilə bilər.

Bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan vergi orqanlarına digər şəxslərə ödənilməli olan məbləğlərlə bağlı yalan və ya yanlış fikir yaradan informasiya və ya sənədlər təqdim edən, yaxud da vergi orqanlarına yalan və ya yanlış fikir yaradan vergi bəyannaməsi təqdim edən istənilən şəxs bu maddənin birinci və ya ikinci bəndində nəzərdə tutulmuş cəzaya məhkum olunur.

Bu Qanunu pozmaq cəhdi və ya bu cəhddə iştirak Cinayət məəcəlləsinin III fəslində göstərilmiş qaydada cəzalandırılır və bu maddənin digər müddəalarında müəyyən edilmiş maksimal məbləğdə cərimə təyin edilir.

Hüquqi şəxs bu Qanunun pozulmasına görə həmin pozuntunun hüquqi şəxsin vəzifəli şəxsi və ya əməkdaşının cinayət əməli ilə bağlı olmasından asılı olmayaraq cərimə edə bilər. Hüquqi şəxsin vəzifəli şəxsi və ya əməkdaşının bu Qanunun pozuntusunda təqsirkar olduğu halda, pozuntunun hüquqi şəxsin xeyrinə törədilməsi və onun bu pozuntu nəticəsində fayda əldə etməsi şərti ilə cərimə edilə və təyin edilmiş cəzaya əlavə olaraq fəaliyyət lisenziyasından məhrum edilə bilər”.

26. Cinayət məəcəlləsinin (*Almenn hegningarlog, no. 19/1940*) 262-ci maddəsində deyilir:

“Bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan Gəlir vergisi haqqında 90/2003 sayılı Qanunun 109-cu maddəsinin birinci, ikinci və ya üçüncü abzaslarının, həmçinin bələdiyyə vergi daxilolmaları haqqında qanunun 22-ci maddəsi, mənbədə dövlət rüsumlarının tutulması haqqında qanunun 30-cu maddəsinin birinci, ikinci və ya yeddinci abzasları, müqayisə üçün həmçinin əmək haqqı vergiləri haqqında qanunun 11-ci maddəsi və əlavə dəyər vergisi haqqında qanunun 40-cü maddəsinin birinci və ya altıncı abzaslarının ciddi pozuntusunda təqsirkar olan istənilən şəxs 6 il müddətinə maksimal həbs cəzasına məhkum olunur. Əlavə cərimə yuxarıda qeyd edilmiş vergi qanunvericiliyinin

müddəalarına əsasən təyin edilə bilər.

Eyni cəza bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan mənbədə dövlət rüsumlarının tutulması haqqında qanunun 30-cu maddəsinin üçüncü bəndinin, əlavə dəyər vergisi haqqında qanunun 40-cı maddəsinin ikinci abzası, müqayisə üçün Mühəsibat uçotu haqqında qanunun 37 və 28-ci maddələri, həmçinin 36-cı maddəsi və ya İllik hesabatlar haqqında qanunun 83-85-ci maddələri, həmçinin 82-ci maddəsinin kobud pozuntusunda, o cümlədən, özü və ya digər şəxs tərəfindən törədilmiş cinayəti gizlətmək niyyətində təqsirkar olan şəxsə təyin edilə bilər.

Pozuntunun iri məbləğlər bağlı olduğu, xüsusilə azğın şəkildə və ya cəzanı əhəmiyyətli dərəcədə ağırlaşdıran şəraitdə törədildiyi, eləcə də birinci və ya ikinci abzasda qeyd olunmuş pozuntulardan istənilən birinə görə cəzaya məhkum olunmuş şəxsin əvvəllər analoji pozuntu və ya müddəalarda nəzərdə tutulan istənilən digər pozuntuya görə məhkum olunduğu halda, əməl bu qanunun birinci və ikinci bəndlərinə müvafiq olaraq ciddi pozuntu hesab edilir”.

QANUN

I. KONVENSIYAYA 7 SAYLI PROTOKOLUN 4-CÜ MADDƏSİNİN EHTİMAL OLUNAN POZUNTUSU

27. Ərizəçilər vergi yığımının tətbiq edilməsi və təkrarən ağır vergi cinayətləri üzrə cinayət araşdırması yolu ilə eyni bir cinayətə görə iki dəfə məhkəmə təqibi və cəzaya məruz qaldıqlarından şikayət etmişlər. Onlar iddia etmişlər ki, hər iki araşdırma eyni faktlara əsaslanmışdır. Onlar Konvensiyaya 7 saylı Protokolun 4-cü maddəsinə istinad etmişlər ki, onun da müvafiq hissəsində deyilir:

“1. Heç kəs hər hansı dövlətin qanunlarına və ya cinayət-prosessual normalarına müvafiq olaraq, artıq bəraət aldığı və ya məhkum edildiyi cinayətlərə görə həmin dövlətin yurisdiksiyası çərçivəsində cinayət qaydasında təkrar məhkum edilə və ya cəzalandırıla bilməz.

2. Bundan əvvəlki bəndin müddəaları, əgər yeni və ya təzədən ortaya çıxmış hallar barəsində məlumatlar varsa və ya əgər əvvəlki araşdırma zamanı işin nəticəsinə təsir göstərən əsaslı pozuntulara yol verilərsə, müvafiq dövlətin qanunlarına və cinayət-prosessual normalarına uyğun olaraq, işə təkrar baxılmasına mane olmur.

...”.

28. Hökumət bu dəlili mübahisələndirmişdir.

A. Məqbulluq

29. Konvensiyanın 17-ci maddəsinin 1(a) bəndinin müddəalarına müvafiq olaraq, Məhkəmə araşdırma müddətində vəziyyətin ərizəçinin öz ərizəsini müdafiə etmək niyyətində olmaması qənaətinə gəlməyə imkan verdiyi halda, istənilən vaxt işi öz siyahısından çıxarmaq haqqında qərar qəbul edə bilər. Üçüncü ərizəçi Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1(a) bəndinin mənasına görə öz ərizəçisi davam etdirmək istədiyini göstərməmişdir. 37-ci maddəyə müvafiq olaraq, son nəticədə, Məhkəmə Konvensiya və onun protokollarında müəyyən edilmiş insan hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı üçüncü

ərizəçinin şikayətlərinə baxmağın davam etdirilməsi üçün xüsusi hallar görmür. Buna görə də, söhbətin üçüncü ərizəçinin şikayətlərindən getdiyi halda, Məhkəmə ərizəni öz siyahısından çıxarır.

30. Məhkəmə qeyd edir ki, şikayətin qalan hissəsi Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3(a) bəndinin mənasına görə aşkar əsassız deyil. O həmçinin qeyd edir ki, o hər hansı bir digər səbəblərdən də qeyri-məqbul deyil. Beləliklə də, birinci və ikinci ərizəçilərlə bağlı şikayət məqbul elan edilməlidir.

B. İşin mahiyyəti

1. Tərəflərin dəlilləri

(a) Ərizəçilər

31. Birincisi, ərizəçilər iddia etmişlər ki, Məhkəmənin presedent hüququna müvafiq olaraq, vergi yığımlarının tətbiqi cinayət xarakteri daşıyan sanksiyalardır və 7 sayılı Protokolun 6 və 7-ci maddələri və deməli, 4-cü maddəsinin təsir sahəsinə düşürlər (digərləri ilə yanaşı, *Ponsetti və Chesnel Fransaya qarşı* (qərar), № 36855/97 və 41731/98, ECHR 1999-VI; *Janosevic İsveçə qarşı*, № 34619/97, ECHR 2002-VII; *Rosenquist İsveçə qarşı* (qərar), № 60619/00, 24 sentyabr 2004; və *Carlberg İsveçə qarşı* (qərar), № 9631/04, 27 yanvar 2009). İsveçlə bağlı adı çəkilən qərarlar bu ərizə ilə bağlı xüsusilə aktualdır, çünki İsveç və İslanidiyada vergitutma sistemi əlavə ödənişlərin cinayət xarakterinə görə uyğundur. Bundan başqa, ərizəçilər Məhkəmənin 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsindəki “cinayət prosesi” anlayışının Konvensiyanın 6 və 7-ci maddələrində olan “cinayət ittihamı” və “cərimə” anlayışlarına dair ümumi prinsiplər, daha dəqiq desək, “Engel kriteriləri” (yəni, daxili qanunvericilik üzrə hüquqi təsnifat, cinayətin xarakteri və cəzanın ağırlıq dərəcəsi – bax: Engel və başqaları Niderlanda qarşı, 8 iyun 1976-cı il, seriya A № 22) baxımından şərh edilməli olmasını təsdiq etdiyi Sergey Zolotuxin Rusiyaya qarşı (yuxarıda qeyd edilən, § 52) işinə istinad etmişlər.

32. Bu kriteriləri hazırkı işin faktlarına tətbiq etməklə, ərizəçilər iddia etmişlər ki, onlara təyin edilmiş əlavələr mahiyyət etibarilə cərimə - vergi ödəyicilərini vergi tutulan gəlir və digər müvafiq informasiyanın hökumətə düzgün şəkildə təqdim edilməsi ilə bağlı qanunla müəyyən edilmiş öhdəliklərin pozulmasından çəkindirmək məqsədinə xidmət etmişlər. Bu baxımdan onlar həmçinin daxili qanunvericiliyə əsasən bu əlavə ödənişlərin sonrakı cinayət sanksiyalarından çıxılması faktına istinad etmişlər. Ərizəçilər vurğulamışlar ki, bu cür sistem məhkəmə araşdırmasından müdafiə etmir və qəti qərardan sonra yeni araşdırma üzrə məhkəmə təqibini nəzərdə tutmur.

33. Bu tədbirin ciddiliyinə gəldikdə isə, ərizəçilər iddia etmişlər ki, ərizəçilərə təyin edilmiş 25 faizlik əlavə ödəniş müvafiq milli qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş maksimal potensial cəza olmuşdur. Bu birinci ərizəçi üçün 45 558 248 ISK (2007-ci ilin avqust/sentyabr aylarında qüvvədə olmuş mübadilə məzənnəsi ilə təxminən 530 000 avro) və ikinci ərizəçi üçün 1,314,781 ISK (təxminən 15 000 avro) təşkil etmişdir.

34. Bundan başqa, ərizəçilər iddia etmişlər ki, onların məhkəmə təqibinə məruz qalmasına səbəb olmuş cinayətlər vergi yığımlarının təyin edilməsi üçün əsas olmuş cinayətlərlə eyni olmuşdur (*ne bis in idem* prinsipinin “*idem*” elementi). Yenidən Sergey

Zolotuxin işinə (yuxarıda qeyd edilən) istinad etməklə, ərizəçi iddia etmişdir ki, 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsi “identik faktlar və ya əsasən eyni olan faktlardan irəli gələn həddə” ikinci cinayətlə bağlı məhkəmə araşdırmasını qadağan edir (§ 82). Bu işdə nə milli məhkəmələr, nə də prokurorluq orqanları cinayət prosesində ittiham aktının vergi əlavələri ilə eyni faktlara istinad etməsini mübahisələndirməmişlər.

35. Ən nəhayət, ərizəçilər qeyd etmişlər ki, polis araşdırması 16 avqust 2006-cı il tarixində başlamışdır. Onlar iddia etmişlər ki, bu işin faktlarını nəzərdən keçirən zaman aydın olur ki, A və B Norveçə qarşı işi ([GC], № 24130/11 və 29758/11, ECHR 2016) ilə tutuşdurduqda, iki – inzibati və cinayət məhkəmə prosesi paralel aparılmamış və bir biri ilə əlaqəli olmamışdır.

(b) Hökumət

36. Hökumət Gəlir vergisi haqqında qanunun 108-ci fəslinə müvafiq olaraq 25 faizlik vergi əlavəsinin tətbiqinin 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin mənasına görə cərimə olduğunu və vergi orqanlarına araşdırmanın mahiyyət etibarilə cinayət araşdırması olduğunu mübahisələndirməmişdir.

37. Ərizəçilərin eyni bir cinayətə görə iki dəfə məhkum olunması və cəzalandırılmasına gəldikdə isə, hökumət etiraf etmişdir ki, bir tərəfdən vergi prosedurları, digər tərəfdən isə cinayət məhkəmə icraatı eyni hadisələrə əsaslanmışdır. Lakin onlar iddia etmişlər ki, Məhkəmənin Sergey Zolotuxin işi (yuxarıda qeyd edilmiş, § 82) üzrə interpretasiyası – 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin “idem” elementinin identik faktlar və ya mahiyyətə eyni olan faktlar səbəbindən yarandığı üçün ikinci “cinayət” üzrə məhkəmə araşdırmasını qadağan etməsi – bu halda vergi işlərinin xüsusi xarakteri baxımından tətbiq edilə bilməz, çünki bu olduqca əsassız nəticəyə gətirib çıxara bilər. Bu halda şərait və xüsusiyyətlər Sergey Zolotuxin işi ilə müqayisədə tamamilə fərqli xarakterə malik olmuşlar və buna görə müqayisə edilə bilməzlər.

38. Hökumət iddia etmişdir ki, vergi əlavələri obyektiv əsaslarla təyin edilmişdir və vergi ödəyicisinin təqsirkar olub olmadığından asılı olmayaraq, vergi bəyannaməsinin tələb olunan vaxtda təqdim edilmədiyi və ya onda çatışmazlıq və ya təhriflərin olduğu halda onların tətbiq edilmə şərtləri yerinə yetirilmiş hesab edilir. Buna görə də əlavələrin əsas məqsədi vergi orqanlarına vergi yığımlarını effektiv və səmərəli tənzipləyə bilmələri üçün informasiyanın adekvat, düzgün və vaxtında verilməsinin təmin edilməsidir. Bunu təmin etmək üçün effektiv və dərhal tətbiq edilə bilən sanksiya tələb olunur. Cinayət məhkəmə icraatı çox vaxt tələb edə bilər və sanksiyalar yalnız cinayət prosesi sona çatdıqdan sonra tətbiq edilə bildiyi üçün, bu, vergi qanunvericiliyinin pozuntularının önləyici nəticələrini azaldır. Bundan başqa, vergi orqanları vergi ödəyicilərinin cinayət xarakterli əməllərində iştirak etməyiblər; Gəlir vergisi haqqında qanunda və digər aktlarda vergitutmaya dair cinayət sanksiyalarına daha çox oxşayan və bilərəkdən və ya kobud etinasızlıqdan törədilməni tələb edən digər müddəalar var. Bundan başqa, ərizəçilərə təyin edilmiş əlavələr Ali məhkəmə tərəfindən cinayət prosesində təyin edilmiş cərimələrdən çıxılmışdır.

39. İslandiyanın bir tərəfdən ödənilməmiş vergilər və vergi yığımları, digər tərəfdən isə cinayət məsuliyyəti ilə bağlı hüquqi müddəaları prinsipial fərqlidir. Hökumət Ponsetti və Chesnel və Rosenquist işlərinə (hər ikisi yuxarıda qeyd edilib) istinad etmiş və bu işə dair

müddəaların öz məqsədlərinə görə fərqli olduqları və eyni fundamental elementləri ehtiva etmədiklərini iddia etmişdir. Beləliklə də, bu iki cinayət 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin mənasına görə eyni deyil.

40. Bundan başqa, İslandiya sistemi tamamilə şəffaf olmuş və uzlaşmış icra və effektivliyi təmin etmişdir. Beləliklə də, ərizəçilər vergi əlavələrinə məruz qaldıqdan sonra onlara qarşı cinayətkar əməllərinə görə ittihamın irəli sürülməyəcəyini gözləyə bilməzdilər. Bu işdə olan vəziyyət Sergey Zolotuxin işindəki vəziyyətdən fərqlənir və Məhkəmənin sonuncu işdəki şərhə bu işə tətbiq edilə bilməz. Bu baxımdan hökumət milli hakimiyyət orqanlarının effektiv vergi sistemlərinin yaradılması üçün dövlətlər tərəfindən qəbul edilən tədbirlərə həqiqətən də tətbiq ediləcək müəyyən məsələlərdə beynəlxalq məhkəmələrdən daha üstün vəziyyətdə olmasını nəzərdə tutan subsidiarlıq prinsipinə istinad edir.

41. İstənilən halda hökumət iddia etmişdir ki, ərizəçilər 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin mənasına görə yeni və ya təkrar araşdırmalara məruz qalmamışlar. Onlar, *R.T İsveçrəyə qarşı* ((qərar), № 31982/96, 30 may 2000) və *Nilsson İsveçrəyə qarşı* ((qərar), № 73661/01, ECHR 2005-XIII) işlərinə istinad edərək, iddia etmişlər ki, bu müddəə paralel prosedurları qadağan etmir. Bu halda vergitutma prosesi və cinayət məhkəmə icraatı praktik olaraq eyni vaxtda başlamışdır, çünki vergi araşdırmaları idarəsinin direktorunun araşdırması 27 oktyabr 2004-cü il tarixində sona çatmış və o bu barədə İslandiya milli polis komissarının iqtisadi cinayətlər bölməsinə 12 noyabr 2004-cü il tarixində məlumat vermişdir. Cinayət araşdırması sonuncu tarixdə başlamış və cinayət istintaqı vergi araşdırmasının aparıldığı bütün müddət ərzində davam etmişdir. 2006-cı ilin avqust ayında cinayət araşdırmasında şübhəli şəxs statusu almalarına dair məlumat verilmiş və 18 dekabr 2008-ci il tarixində onlara qarşı ittiham irəli sürülmüşdür. Hökumət iddia etmişdir ki, bunun ittiham aktının hakimiyyət orqanlarının vergi yığımları ilə bağlı qəbul etdikləri qərarların qəti qüvvə almasından sonra çıxarılmasına heç bir aidiyyəti olmamışdır, çünki araşdırma bir neçə il öncə başlamışdır. Belə ki, bu işdə olduğu kimi, cinayət məhkəmə icraatının vergi orqanlarının qəti qərar qəbul etməsindən çox öncə başlaması səbəbindən ərizəçilər qanuna uyğun olaraq cinayət araşdırmasının sona çatmasını gözləyə bilməzdilər. Bundan başqa, bu iki araşdırma eyni hadisələrə əsaslandığından mahiyyətə sıx bağlı olmuşdur. Belə ki, onlar inteqrasiya olunmuş ikili prosesin bir hissəsi olmuşlar.

42. Bundan başqa, hökumət iddia etmişdir ki, bu işin faktları A və B Norveçə qarşı (yuxarıda qeyd olunub) işi ilə eynidir. İnzibati və cinayət araşdırmaları qarşılıqlı əlaqəli olmuşlar, çünki onların hər ikisi vergi araşdırmasının müvafiq yekun hesabatlarında əks olunan faktlara əsaslanmışlar.

2. *Məhkəmənin mövqeyi*

(a) Maliyyə sanksiyasının tətbiqi mahiyyətinə görə cinayət xarakterli olubmu

43. Maliyyə sanksiyasının tətbiqi ilə bağlı oxşar işlərdə Məhkəmə Engel kriterilərinə əsaslanaraq bildirmişdir ki, baxılan icraatlar təkcə Konvensiyanın 6-cı maddəsinin deyil, həm də 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin məqsədləri üçün “cinayət xarakteri” daşıyır (bax: yuxarıda qeyd edilmiş A və B Norveçə qarşı, §§ 107, 136 və 138, əlavə istinadlarla).

44. Tərəflərin bunu mübahisələndirmədiyini qeyd edərək, Məhkəmə belə nəticəyə gəlir

ki, bu iş üzrə hər iki təhqiqat 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin tələbi baxımından “cinayət” xarakterlidir.

(b) Ərizəçilərin məsuliyyətə cəlb edildiyi və məhkum edildiyi əməllər ilə maliyyə sanksiyasının tətbiq edilməsi üçün əsas vermiş əməllər eyni olubmu (*idem*)

45. “Eyni əməl” anlayışı – 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsindəki *ne bis in idem* prinsipinin *idem* elementi – ikinci “əmələ” görə məhkəmə təqibi və ya məhkum etmənin qadağan olunması kimi başa düşülməlidir, çünki o identik faktlar və ya mahiyyətcə eyni faktlardan irəli gəlir (bax: yuxarıda qeyd olunmuş Sergey Zolotuxin, §§ 78-84).

46. Bu iş üzrə cinayət prosesində ərizəçilər ağır vergi cinayətlərinə görə ittiham və məhkum olunmuşlar. Hər iki tərəf təsdiq etmiş və milli məhkəmələr müəyyən etmişlər ki, ittiham aktı və mühakimənin əsasını təşkil edən faktlar ilə maliyyə sanksiyasının tətbiq edilməsinə əsas olan faktlar identik və ya mahiyyətcə eyni faktlar olmuşlar.

47. Məhkəmə tərəflərlə razıdır. Ərizəçilərin məhkum olunması və maliyyə sanksiyasının tətbiqi gəlirin düzgün bəyan edilməməsinə əsaslanmışdır. Bundan başqa, vergi icraatı və cinayət məhkəmə icraatı eyni dövr və mahiyyət etibarilə eyni miqdarda vergidən yayınmaya əsaslanmışdır. Beləliklə, *ne bis in idem* prinsipinin *idem* elementi mövcuddur.

(c) Qərar qəti olubmu

48. İcraatın təkrarlanmasını (*bis*) müəyyən etməzdən əvvəl Məhkəmə bəzi işlərdə ilk növbədə bir icraatın sonunda “yekun” qərarın (digər icraatın davam etməsini qadağan edən) qəbul edilib edilmədiyini və əgər belə bir qərar qəbul edilibsə nə zaman qəbul edildiyini yoxlamışdır. Lakin qərarın “yekun” olub olmaması məsələsi icraatın real təkrarlanmasının mövcud olmadığı, orta q məqsədlərə xidmət edən birgə icraatın mövcud olduğu halda əhəmiyyətini itirir. Bu işdə Məhkəmə birinci icraatın – vergi yoxlamasının nə zaman yekunlaşdığını müəyyən etməyi zəruri hesab etmir, çünki bu hal onlar arasında qarşılıqlı əlaqəyə dair aşağıda göstərilmiş mövqeyə təsir göstərmir (bax: yuxarıda qeyd edilmiş A və B Norveçə qarşı, §§ 126 və 142).

(d) Araşdırmaların təkrarlanması baş veribmi (*bis*)

Böyük Palatanın A və B Norveçə qarşı (yuxarıda qeyd olunmuş) işində Məhkəmə bildirmişdir (§ 130):

“Məhkəmənin presedent hüququnu nəzərdən keçirdikdə aydın olur ki, cinayət və inzibati işlər əsasında aradan qaldırılmalı olan məsələlərlə bağlı 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinə riayət edilmənin təminatının ən düzgün üsulu cəmiyyətin hüquq pozuntusuna müxtəlif reaksiya tələbatlarını vahid proses çərçivəsində həll edə bilmək üçün müəyyən mərhələdə müvafiq fəaliyyəti hüquqi tənziplənməsinin paralel istiqamətlərini birləşdirməyə imkan verən birdəfəlik prosedurun həyata keçirilməsidir. Buna baxmayaraq, yuxarıda izah edildiyi kim, (bax: xüsusi olaraq, 111 və 117-120-ci bəndlər), 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsi hətta müəyyən şərtlərə riayət edildiyi halda belə ikili araşdırmanın keçirilməsini istisna etmir. Xüsusi olaraq, Məhkəmənin məhkəmə araşdırması və cəzanın təkrarlanmasının (*bis*) 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin müddəalarına müvafiq olaraq qadağan edilmədiyinə əmin olması üçün cavabdeh dövlət inandırıcı şəkildə nümayiş etdirməlidir ki, nəzərdən keçirilən ikili

araşdırma mahiyyət və zaman baxımından “kifayət qədər sıx bağlı” olmuşdur. Başqa sözlə desək, onların tam vahid təşkil etmək üçün kompleks şəkildə birləşməsi göstərilməlidir. Bu təkcə güdülən məqsədlər və onlara nail olmaq üçün istifadə edilən vasitələrin mahiyyətcə bir birini tamamlaması və zamana görə əlaqəli olmasını deyil, həm də bu cür davranışa hüquqi münasibətin yaradılmasının mümkün nəticələrinin zərərçəkənlər üçün uyğun və gözlənil olmasını nəzərdə tutur”.

Məhkəmə ikili cinayət və inzibati araşdırma arasında mahiyyət və zaman baxımından əlaqənin qiymətləndirilməsi zamanı nəyin nəzərə alınmalı olduğunu göstərir. Mahiyyət baxımında əlaqəyə gəldikdə Məhkəmə bildirir (§§ 132-133):

“Mahiyyətcə kifayət qədər sıx əlaqənin olmasını müəyyən etmək üçün maddi amillərə aşağıdakılar daxildir:

- müxtəlif icraatlar əlavə məqsədlər güdürmü və beləliklə də sosial əməlin təkcə abstrakt deyil, həm də konkret müxtəlif aspektlərinə toxunurmu;
- eyni əmələ üzrə aparılan icraatın ikili xarakteri istər qanunvericilikdə, istərsə də praktikada gözləniləndirmi (*idem*);
- müvafiq icraatlar, bir icraatda əldə olunmuş faktların digərində istifadə edilməsi üçün müxtəlif səlahiyyətli orqanlar arasında lazımi qarşılıqlı fəaliyyət yolu ilə sübutların toplanması, eləcə də qiymətləndirilməsində təkrarlanmaya yol verməyəcək şəkildə aparılırmı;
- və xüsusilə, müvafiq şəxsin son nəticədə həddindən artıq yükə məruz qalmasının qarşısını almaq üçün ilk yekun prosesdə tətbiq edilmiş sanksiyalar son yekun prosesdə nəzərə alınırımı, bu sonuncu risk istənilən tətbiq edilən cərimələrin ümumi məbləğinin mütənasib olmasını təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş qarşılıqlı hesab mexanizminin mövcud olduğu halda daha az ehtimal olunandır.

Bununla əlaqədar olaraq həmçinin Konvensiyanın 6-cı maddəsinin hazırda nəzərdən keçirilən qaydada tətbiq edilməsini təmin etmək lazımdır (bax: *Jussila Finlandiyaya qarşı* [GC], № 73053/01, § 43, ECHR 2006-XIV):

“Əhəmiyyətli stiqləmə dərəcəsinə malik olmayan cinayət işlərinin mövcud olmasını əminliklə demək olar. Aydınır ki, “cinayət ittihamları” çəkisinə görə fərqlənir. Bundan başqa, Konvensiyanın institutları tərəfindən Engel kriterilərini tətbiq etməklə “cinayət xarakterli cəza” anlayışına verilmiş avtonom interpretasiya cinayət işi fəslinin tədricən ənənəvi cinayət hüququ kateqoriyalarına sırf aid olmayan işlərə, məsələn, inzibati cəzalar ..., həbsxana intizam icraatı ..., gömrük hüququ ..., rəqabətə dair qanunvericilik ... və maliyyə məsələləri üzrə yurisdiksiyasına malik məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş cərimələrə .. şamil olunmasını şərtləndirdi. Maliyyə sanksiyaları cinayət hüququnun əsas özəyindən fərqlənir; müvafiq olaraq, cinayət yönlü zəmanətlər mütləq qaydada tam ciddiliyi ilə tətbiq edilməyəcək...”.

Yuxarıda verilmiş mülahizələr ikili inzibati və cinayət məhkəmə icraatı hallarında 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinə riayət olunmasına dair qərar qəbul edilən zaman işə aidiyyəti olan mülahizələr hesab edilir. Bundan başqa, Məhkəmənin dəfələrlə göstərdiyi kimi, Konvensiya ümumilikdə elə oxunmalı və şərh edilməlidir ki, onun müxtəlif müddəaları arasında daxili uzlaşma və ahəng yaransın. ...

Mühüm amil inzibati icraatın adi cinayət məhkəmə icraatı əlamətlərinə malik olma

dərəcəsidir. Kombinə olunmuş məhkəmə araşdırması o halda qarşılıqlı tamamlanma və uzlaşma kriterlərinə o halda cavab verəcək ki, araşdırmalarda tətbiq edilməli olan, rəsmi olaraq “cinayət” kimi təsnifləşdirilməmiş sanksiyalar nəzərdən keçirilən davranış üçün konkret olsun və beləliklə də, “cinayət hüququnun əsas özündən” fərqlənsin (yuxarıda qeyd edilmiş *Jussila* işindəki terminlərlə). Bu araşdırmaların hər hansı mühüm stiqma dərəcəsinə malik olmamasından ibarət olan əlavə amil məhkəmə araşdırmasının birləşdirilməsinin ittiham olunan şəxs üçün qeyri-mütənasib yük yaradacağını daha az ehtimal olunan edir. Və əksinə, inzibati icraatın adı cinayət prosedurlarına çox bənzəyən stiqma funksiyalarına malik olması faktı müxtəlif araşdırmalarda davranışa görə cəzaya yönəldilmiş sosial məqsədlərin bir birini tamamlamayıb, təkrarlayacağı (*bis*) riskini artırır. Yuxarıdakı 129-cu bənddə göstərilmiş işlərin nəticəsini bu cür maddi riskin illüstrasiyası kimi nəzərdən keçirmək olar”.

İki araşdırma arasında zaman əlaqəsinə gəldikdə, Məhkəmə qeyd edir (§ 134):

“...Burada mahiyyət üzrə əlaqə kifayət qədər güclüdür, buna baxmayaraq, zaman əlaqəsi tələbi də qalmaqdadır və yerinə yetirilməlidir. Lakin bu o demək deyil ki, iki məhkəmə araşdırması əvvəldən axıra kimi eyni zamanda aparılmalıdır. Dövlətlər müxtəlif sosial məqsədlərlə ədalət mühakiməsinin effektivliyi və lazımı şəkildə aparılması maraqları ilə əsaslandırıldığı halda və ərizəçilərdə qeyri-mütənasib fikirlər doğurmamaq üçün araşdırmaları ardıcıl şəkildə aparmağa hazır olmalıdırlar. Lakin... həmişə zamana görə uzlaşma mövcud olmalıdır. Beləliklə də, hətta müvafiq milli sistemin inzibati və cinayət tərkib hissələrini ayıran “inteqrasiya olunmuş” sxemi nəzərdə tutduğu halda belə, zaman əlaqəsi insanı əminsizlik və yubanmalardan müdafiə etmək üçün, eləcə də məhkəmə araşdırmalarının sürəkliliyi səbəbindən kifayət qədər yaxın olmalıdır. Zaman əlaqəsi nə qədər zəif olarsa, dövlətin onun aparılması ilə bağlı ola biləcək bu cür gecikməni izah etmək və haqq qazandırmaq yükü bir o qədər ağır olacaq”.

50. Bu işdə vergi araşdırmaları idarəsi ərizəçilərin vergi yoxlamasına 17 noyabr 2003-cü il tarixində başlamışdır. O 27 oktyabr 2004-cü il (birinci ərizəçi ilə bağlı) və 24 noyabr 2005-ci il tarixli (ikinci ərizəçi ilə bağlı) hesabatların verilməsi ilə sona çatmışdır (bax: yuxarıda 9-10-cu bəndlər). 12 noyabr 2004-cü il tarixində idarə cinayət araşdırmasının aparılması üçün polisə məlumat vermişdir. İdarə vergi yoxlaması zamanı toplanmış hesabat və sənədləri polisə göndərmişdir. 2006-cı ilin avqust ayında polis ərizəçi və şahidləri ilk dəfə dindirmiş və göründüyü kimi, ərizəçilərin cinayət araşdırmasında şübhəli şəxs statusu almaları haqqında məlumatlandırmışdır (bax: yuxarıda 14-cü bənd). Dövlət daxili gəlirlər departamentinin vergi proseduru üzrə qərarları 29 avqust 2007-ci il (birinci ərizəçi ilə bağlı) və 26 sentyabr 2007-ci il tarixli (ikinci ərizəçi ilə bağlı) dərc edilmiş və altı aydan sonra qəti qüvvəyə minmişlər (bax: yuxarıda 13-cü bənd). 18 dekabr 2008-ci il tarixində, ərizəçilərin cinayət araşdırması və şübhəli statusları haqqında məlumatlandırılmasından təxminən iki il dörd ay sonra və vergi proseduru üzrə qərarların qəti qüvvə almasından təxminən doqquz ay sonra cinayət işi üzrə ittiham aktları çıxarılmışdır. 9 dekabr 2011-ci il tarixli qərarla rayon məhkəməsi ərizəçiləri ağır vergi cinayətlərinə görə məhkum etmişdir. 7 fevral 2013-cü il tarixində Ali məhkəmə ərizəçilərin ittiham hökmlərini əsasən qüvvədə saxlamış və birinci ərizəçini rayon

məhkəməsi tərəfindən bəraət verilmiş iki əlavə ittiham üzrə məhkum etmişdir. Beləliklə də, iki araşdırmanın İdarənin araşdırmaya başlamasından Ali məhkəmənin yekun qərar qəbul etməsinə qədər ümumi müddəti təxminən doqquz il üç ay təşkil etmiş və bu, Ali məhkəmənin qeyd etdiyi kimi, ərizəçilərin təqsiri üzündən baş verməmişdir.

51. Bu işdə vergi və cinayət məhkəmə icraatı arasında mahiyyəti üzrə əlaqəni – eləcə də, ərizəçilərə tətbiq edilən müxtəlif sanksiyaları qiymətləndirərək, Məhkəmə əvvəlcədən təsdiq edir ki, onlar vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi bəyannamələrinin verilməsinə dair hüquqi tələblərin yerinə yetirilməməsi məsələsinin həllində əlavə məqsədlər güdmüşlər. Bundan başqa, ərizəçilərin davranışının nəticələri gözlənilən olmuşdur: istər vergi yığımlarının tətbiqi, istərsə də ittiham aktı və vergi cinayətlərinə görə mühakimə İslandiya qanunvericiliyinə müvafiq olaraq vergi bəyannaməsində dəqiq informasiyanın verilməməsinə görə tətbiq edilən hərəkət və sanksiyaların bir hissəsidir.

52. Ali məhkəmə ərizəçiləri 12 və 18 ay müddətinə şərti cəza, o cümlədən, müxtəlif hüquq pozuntularına görə daha kiçik şərti cəzalara (bax: yuxarıda 19-cu bənd) məhkum etmiş və cərimə təyin etmişdir. Cərimə təyin edərkən, məhkəmə araşdırmaların hədsiz uzun çəkməsi və ərizəçilərə artıq təyin edilmiş vergi yığımlarını nəzərə almış, lakin bununla bağlı hesablamaların təfsilatını təqdim etməmişdir. Lakin həbs cəzası təyin edən zaman məhkəmə yalnız araşdırmanın hədsiz uzun çəkməsini nəzərə almışdır. Buna baxmayaraq, Məhkəmə belə nəticəyə gəlir ki, vergi yığımlarının cərimələrlə kompensasiya olunduğunu nəzərə alaraq, artıq vergi prosedurunda təyin edilmiş sanksiyalar cinayət prosesində hökmün çıxarılması zamanı kifayət qədər nəzərə alınmışlar.

53. Yuxarıda (14-cü bənd) qeyd edildiyi kimi, cinayət araşdırmasına görə cavabdeh olan polis Vergi araşdırmaları idarəsi tərəfindən verilmiş hesabatlar və vergi yoxlaması zamanı toplanmış sənədlərdən istifadə edə bilmişdir. Buna baxmayaraq, polis öz müstəqil araşdırmasına başlamış və nəticədə ərizəçilərin Ali məhkəmə tərəfindən məhkum olunması İdarənin bu barədə polisə məlumat verdiyi vaxtdan səkkiz il sonra baş vermişdir. Beləliklə də, ərizəçilərin davranışı və onların vergi və cinayət hüququnun müxtəlif müddəalarına müvafiq olaraq məsuliyyəti müxtəlif orqanlar və məhkəmələr tərəfindən bir birindən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olmayan işlərdə araşdırılmışdır.

54. İki araşdırma arasında əlaqə məsələsinə toxunaraq, Məhkəmə təkrar edir ki, onların ümumi müddəti təxminən doqquz il və üç ay təşkil edir. Bu müddət ərzində məhkəmə araşdırmaları polis tərəfindən ilk dindirmənin keçirildiyi 2006-cı ilin avqust ayından Daxili gəlirlər idarəsinin ərizəçilərin vergi apellyasiyaları üzrə vergi yığımlarının ödənilməsi öhdəliklərini təsdiq edən qərarlar qəbul etdiyi 29 avqust 2007-ci il (ikinci ərizəçinin işi üzrə) və ya 26 sentyabr 2007-ci il (birinci ərizəçinin işi üzrə) tarixinədək paralel aparılmışdır. Beləliklə də, araşdırma bir ildən bir qədər artıq müddətdə paralel aparılmışdır. Bundan başqa, ərizəçilərə yuxarıda qeyd edilmiş vergi qərarının qəbul edilməsindən 15 və 16 ay və onun hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixdən doqquz və on ay sonra, 18 dekabr 2008-ci il tarixində ittiham elan olunmuşdur. Cinayət məhkəmə icraatı bir neçə il davam etmişdir: rayon məhkəməsi ərizəçiləri 9 noyabr 2011-ci il tarixində, Dövlət daxili gəlirlər departamentinin qərarlarının qəbul edildiyi tarixdən dörd ildən çox vaxt ötdükdən sonra məhkum etmiş, Ali məhkəmənin qərarı isə bir ildən çox vaxt ötdükdən sonra, 7 fevral 2013-cü il tarixində elan edilmişdir. Bu yenə də iki ərizəçi üzrə

araşdırmanın ümumi müddətinin təxminən beş il, cinayət məhkəmə icraatının isə vergi qərarlarının hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixdən iki ildən az müddət ərzində davam etməsi və bu iki araşdırma arasında integrasiyanın ərizəçilərə qarşı ittiham aktlarının vergi orqanlarının vergi dəyərləndirmələrinin dəyişdirilməsi haqqında qərarlarının qəbul edilməsinə qədər çıxarılması, rayon məhkəməsinin isə onları həmin vergi qərarlarının qəbul edilməsindən bir neçə ay sonra təqsirkar hesab etməsi səbəbindən aşkar olan A və B Norveçə qarşı (yuxarıda qeyd edilmiş) işi ilə kontrast təşkil edir. Bundan başqa, bu işdə hökumət daxili məhkəmə icraatı zamanı baş vermiş və Ali məhkəmənin bildirdiyi kimi, ərizəçilərin təqsiri üzündən yaranmamış gecikməni izah etməmiş və haqq qazandırmamışdır (bax: yuxarıda qeyd edilmiş A və B., § 134).

55. Yuxarıda göstərilmiş halları, xüsusi olaraq, zamana görə tam üst-üstə düşməmə və sübutların müstəqil şəkildə toplanması və qiymətləndirilməsini nəzərə alaraq, Məhkəmə 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsindəki *bis* kriteriyası baxımından vergi icraatı və cinayət icraatı arasında mahiyyət baxımından kifayət qədər sıx əlaqənin mövcud olduğunu qeyd etmək bilməz.

56. Beləliklə, ərizəçilər eyni və ya mahiyyətcə eyni əmələ görə tələb olunan əlaqənin olmadığı iki müxtəlif icraatda müxtəlif hakimiyyət orqanları tərəfindən cəzalandırılmaları nəticəsində qeyri-mütənasib zərərə məruz qalmışlar.

Bu səbəblərdən də Konvensiyaya 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin pozuntusu baş vermişdir.

II. KONVENSIYANIN 41-Cİ MADDƏSİNİN TƏTBİQ OLUNMASI

57. Konvensiyanın 41-ci maddəsində deyilir:

“Avropa məhkəməsi Konvensiya və ya onun Protokollarının pozulduğunu, Razılığa gələn Yüksək Tərəfin daxili hüququnun bu pozuntunun nəticələrinin yalnız qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini elan edərsə, Məhkəmə, zəruri olduqda, zərərçəkən tərəfə ədalətli kompensasiya ödənilməsinə təyin edir”.

A. Zərər

58. Birinci ərizəçi maddi zərərin kompensasiyası kimi 62 000 000 ISK (cari mübadilə məzənnəsi ilə təxminən 520 000 avro) və ya Ali məhkəmənin 7 fevral 2013-cü il tarixli qərarı nəticəsində yaranmış bütün borcun ləğv edilməsini (62 000 000 ISK) tələb etmişdir. İkinci ərizəçi bu qərar nəticəsində bütün borcun (32 000 000 ISK, bu da təxminən 269 000 avroya bərabərdir) ləğv edilməsini tələb edir. Hər iki ərizəçi Ali məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş cərimələri hələ ödəmədiklərini təsdiq etmişlər. Ərizəçilərdən hər biri mənəvi zərərin kompensasiyası kimi 50 000 avro tələb etmişdir.

59. Hökumət bildirmişdir ki, ərizəçilər cərimələri ödəmədikləri üçün heç bir maddi zərər olmamışdır. Bundan başqa, Konvensiyaya 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin pozulmasının aşkar olunacağı təqdirdə, Məhkəmənin bu qərarı artıq istənilən qeyri-maddi zərərin ədalətli kompensasiyası olacaq.

60. Məhkəmə qeyd edir ki, Ali məhkəmənin 7 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə təyin edilmiş cərimələrin ödənilmədiyi hamı tərəfindən qəbul edilib. Hökumətlə razılaşan Məhkəmə hesab edir ki, cərimələr ödənmədiyi üçün ərizəçilərin hər hansı bir maddi zərər

çəkdiyini demək olmaz. Bu halda 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinə əsasən ərizəçilərin hüquqlarının pozulmasının müəyyən edilməsi kifayət edəcək ədalətli kompensasiya kimi nəzərdən keçirilməlidir.

61. Lakin bu rəyin ərizəçilərin keçirməli olduqları ədalətsizlik və məyusluq hissini kompensasiya etdiyini iddia etmək olmaz. Məhkəmə, ədalətli əsaslarla bu qiymətləndirməni qəbul edərək, ərizəçilərdən hər birinə mənəvi zərərin kompensasiyası kimi 5 000 avro təyin edir.

B. Xərclər və məsrəflər

62. Birinci ərizəçi daxili araşdırma zamanı çəkilmiş xərclərə görə 5 647 500 ISK (cari mübadilə məzənnəsi ilə təxminən 47 000 avroya bərabərdir) və Məhkəmədə çəkilmiş xərclərə görə 4 322 283 ISK (35 000 avro) tələb etmişdir. İkinci ərizəçi daxili araşdırma zamanı çəkilmiş xərclərə görə 3,906,638 ISK (33 000 avro) və Məhkəmədə çəkilmiş xərclərə görə 1,310,200 ISK (11 000 avro) tələb etmişdir.

63. Hökumət qeyd etmişdir ki, ərizəçilər dövlətin daxili araşdırma zamanı ərizəçilərin qanuni nümayəndələrinə ödədiyi məbləği dövlət xəzinəsinə ödəməmişlər. Bundan başqa, hökumət iddia etmişdir ki, işin miqyası və ərizəçilərin nümayəndələri tərəfindən aparılmış işi nəzərə alaraq, Məhkəmədə bəyan edilmiş xərclər həddindən artıq yüksəkdir.

64. Məhkəmənin presedent hüququna müvafiq olaraq, ərizəçi məhkəmə xərcləri və məsrəflərinin ödənilməsi hüququna o halda malikdir ki, onların həqiqətən və zərurət nəticəsində çəkilməsi, həmçinin öz məbləğinə görə ağlabatan olması sübut olunsun. Bu halda, sərəncamında olan sənədlər və yuxarıda qeyd edilmiş kriteriləri nəzərə alaraq, Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçilər daxili araşdırma zamanı çəkilmiş xərc və məsrəfləri ödəməmişlər və buna görə də bu tələbi rədd edir. Məhkəmə həmçinin hesab edir ki, ərizəçilərin Məhkəmədə çəkdiyi xərclər və məsrəflərlə bağlı tələbləri həddindən artıq yüksəkdir. Lakin, ümumi qiymətləndirmə apararaq, Məhkəmə birinci ərizəçiyə Məhkəmədə araşdırma zamanı çəkilmiş xərclər və məsrəflərə görə 10 000 avro, ikinci ərizəçiyə isə 5 000 avro ödənilməsinə məntiqə uyğun hesab edir.

C. Ödənişin gecikdirilməsinə görə faiz

65. Məhkəmə ödənişin gecikdirilməsinə görə cərimə faizlərinin Avropa mərkəzi bankının son hədd kredit dərəcəsi üstəgəl üç faiz bəndi həcmində hesablanmalı olduğunu məqbul hesab edir.

BUNA ƏSASƏN MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ,

1. Üçüncü ərizəçi, Fjárfestingafélagið Gaumur şirkətinin şikayətləri ilə bağlı ərizəni öz siyahısından çıxarmağı qət edir;

2. Şikayətin qalan hissəsini məqbul elan edir;

3. Konvensiyaya 7 sayılı Protokolun 4-cü maddəsinin pozuntusunun baş verdiyi qət edir;

4. Qərara almışdır ki,

(a) qərarın qüvvəyə mindiyi gündən üç ay ərzində Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq cavabdeh-dövlət ərizəçilərə ödəniş gününə olan məzənnə ilə cavabdeh-dövlətin valyutasına çevrilməklə aşağıdakı məbləğləri üstəgəl hesablanıla biləcək istənilən vergi məbləğini ödəməlidir:

(i) birinci ərizəçi (cənab Con Asgeyr Yoxannesson):

- mənəvi zərərin kompensasiyası kimi 5 000 avro (beş min avro);
- xərclər və məsrəflərin ödənişi kimi 10 000 avro (on min avro);

(ii) ikinci ərizəçi (cənab Triqvi Consson):

- mənəvi zərərin kompensasiyası kimi 5 000 avro (beş min avro);
- xərclər və məsrəflərin ödənişi kimi 5 000 avro (beş min avro);

(b) qeyd olunmuş üç aylıq müddətin sona çatdığı andan ödəniş anınadək ödənişin gecikdirildiyi müddətdə Avropa mərkəzi bankının son hədd kredit dərəcəsinə bərabər məbləğdə üstəgəl üç faiz həcmində adi faiz hesablanacaq;

3. Ərizəçilərin ədalətli kompensasiyaya dair tələblərinin digər hissəsini rədd edir.

İngilis dilində tərtib olunub və bildiriş Məhkəmə Reqlamentinin 77-ci qaydasının 2 və 3-cü bəndlərinə müvafiq olaraq 18 may 2017-ci il tarixində yazılı formada göndərilib.

Renata Degener
Katibin müavini

Linos-Alexander Sicilianos
Sədr